

ØVRE EIKER
KOMMUNE

Klima-, miljø og energiplan

Vedtatt av kommunestyret 24.10.2023

Forord

Dette er den første helhetlige planen i Øvre Eiker som omhandler klima, miljø og energi. Tidligere hadde kommunen en energi- og klimaplan fra 2009. Det har skjedd utrolig mye innenfor disse temaene siden den gang, og kommunen har behov for å sette nye mål og delmål for å være med på det grønne skiftet. Verden er i startfasen av den største omstillingen siden den industrielle revolusjonen.

Denne planen viser store og små grep som er viktige for et mer bærekraftig samfunn, og der natur og miljø har en egenverdi.

Det politiske miljøet i kommunen har vært opptatt av tematikken og de har gitt innspill underveis i prosessen. Alle seksjonene i kommunen har deltatt og mål, delmål og tiltak favner derfor vidt.

Høsten 2022 fikk vi komme ut til 2 ungdomsskoler og få innspill fra 10. -klassingene. Dette var svært lærerikt. Etterpå sendte vi ut en spørreundersøkelse til grendeutvalgene, befolkningen og næringslivet hvor de gav tilbakemelding på hovedtemaene. Utvalgte lag og foreninger har også gitt innspill.

Vi vil takke alle som har engasjert seg og gitt verdifull innsikt til planen.

Hokksund, mars 2023.

Leif Arne Steingrimsen
Kommunedirektør

Åletjern. Foto: Morten Woldstad

Innhold

Forord	2
Innhold	3
Sammendrag	4
Overordnede føringer	6
Klimagassutslipp nasjonalt og lokalt	7
Overordnede mål for Øvre Eiker	8
Klimatilpasning	9
Forbruksmønstre og sirkulær økonomi	12
Areal og transport	14
Energi og materialbruk	16
Landbruk	19
Naturmangfold	22
Vannmiljø	25
Forurensning og forsøpling	28

Krabbeedderkopp på rødkløver. Foto: Anne Bjørg Rian

Sammendrag

Norge har gjennom Paris-avtalen forpliktet seg til å føre en klimapolitikk som unngår en temperaturstigning på mer enn 2 grader, og helst under 1,5 grader. I 2022 ble FNs Naturavtale vedtatt. Den skal bidra til å stoppe den menneskelige ødeleggelsen av naturen, og begynne å gjenopprette det som allerede har gått tapt. Videre har Norge sluttet seg til FNs bærekraftsmål, som er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikheter og stoppe klimaendringene innen 2030 (FN-sambandet).

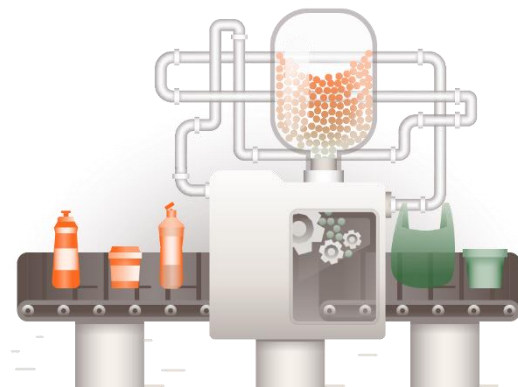
Øvre Eiker kommune er opptatt av å tenke helhetlig og har valgt at denne planen skal omhandle både klima, miljø og energi. Vi mener disse temaene hører nøye sammen og må sees i sammenheng for å nå nasjonale og internasjonale mål. Hovedmålet for Øvre Eiker er at vi skal sikre en bærekraftig utvikling.

Klimatilpasning

Klimaendringene er i gang her og nå, og framover i tid vil kommunen måtte belage seg på å møte et varmere klima med økt årsnedbør, kortere snøsesong og påfølgende endringer i vannføring og flommønster. Målet for Øvre Eiker kommune er å tilpasse seg klimaendringene gjennom smart planlegging og god samfunnsberedskap.

Forbruksmønster og sirkulær økonomi

I Norge er forbruket av varer doblet siden 1970-tallet. Det "økologiske fotavtrykket" viser at vi ville behøve mer enn tre jordkloder hvis alle mennesker i verden skulle levd på samme måte som oss (Global Footprint Network, 2017). Målet for Øvre Eiker er at vi skal være en av de fremste kommunene innen sirkulærøkonomi.

Illustrasjonsbilde. Kilde: RFD

Areal og transport

I Øvre Eiker er det transport med bil som står for en vesentlig del av utslippene av klimagasser.

Målet er å redusere CO₂-utslippet fra transport med 50 % innen 2030. For kommunen er det derfor viktig med en god arealdisponering som bidrar til effektive og sikre transportløsninger og boligbygging i tettstedene og rundt kollektivknutepunktene. Det er likevel slik at ikke alle i kommunen vil ha mulighet til å gå eller velge kollektivt, og vi må derfor legge til rette for utslippsfrie kjøretøy. Samarbeidet med Buskerudbyen er avgjørende for å nå målene.

Energi og materialbruk

Norge har et mål om å gjøre all energien vi bruker fra fossil til fornybar energi. I Øvre Eiker er det stabil og god tilgang på elektrisk strøm fra vannkraft. Det er også flere selskaper som tilbyr teknologi og bruk av bioenergi fra trevirke. Målet for kommunen er å styrke lokal og klimavennlig energiinfrastruktur og satse på energieffektivisering i eksisterende og nye bygg.

Landbruk

Skogen i Norge binder ca. 28 millioner tonn CO₂ per år, og bidrar med opptak av 50 % av landets årlige CO₂-utslipp. I Øvre Eiker er det beregnet opptak fra skogen på rundt 75 000 tonn per år, som tilsvarer kommunens CO₂-utslipp. Vi har videre noen av Norges beste og mest produktive jordbruksarealer, som er svært viktig både for matproduksjon, beredskap og kulturlandskapet. Målet for kommunen er å ha en klimavennlig og bærekraftig mat- og treproduksjon.

Naturmangfold

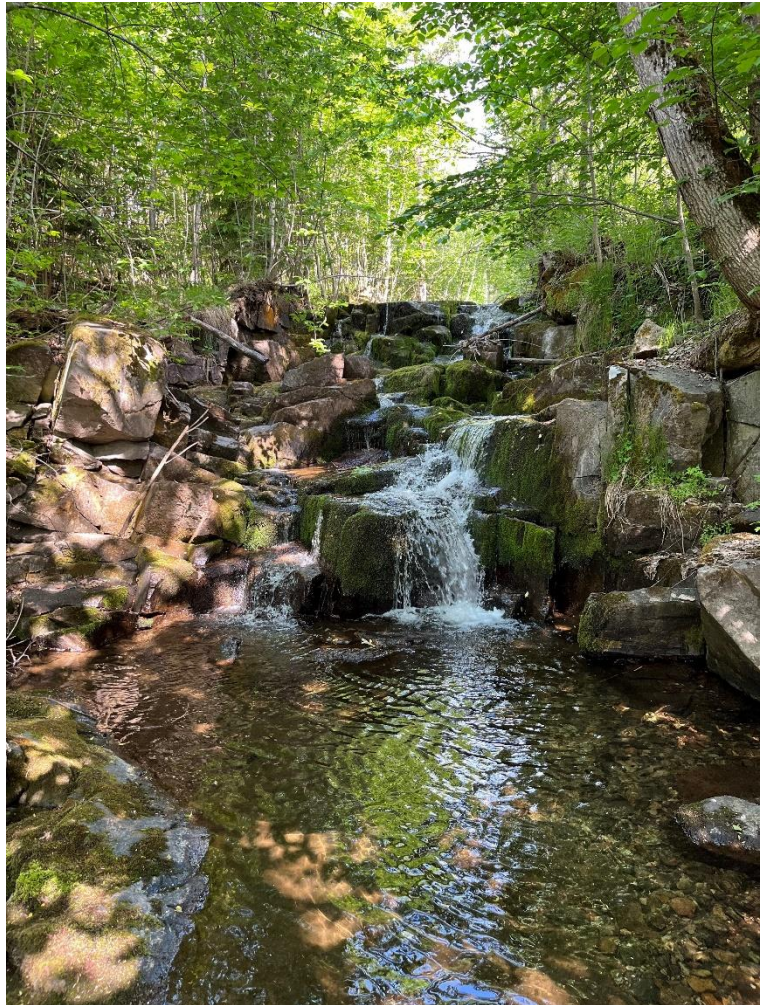
Naturen i Øvre Eiker er variert og gir leveområder for et stort mangfold av planter og dyr. Både spesielle naturområder som kalkrike bergarter, myrer og mer vanlige skogsområder og kulturlandskap er svært viktig å ta vare på. Målet for kommunen er at naturmangfold og naturressurser ikke skal forringes i verdi.

Vannmiljø

Rent vann er avgjørende både som drikkevann og for plante- og dyrelivet. Et godt vannmiljø vil i tillegg bidra til å fremme friluftsliv, opplevelseskvalitet, bolyst, reiselivsutvikling, næringsutvikling, folkehelse og samfunnsikkerhet. Målet er at vann og vassdrag i Øvre Eiker skal ha god miljøtilstand.

Forurensning og forsøpling

Forurensning er spredning av stoffer til luft, vann eller jord som er eller kan være til skade eller ulempe for miljøet. Kommunen skal beskytte miljøet og sørge for at forurensning og forsøpling ikke fører til ulempe eller skade for mennesker, planter og dyr.

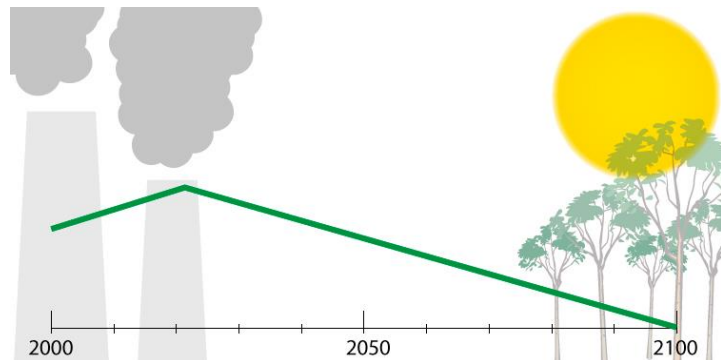
Hamreelva. Foto: Else Mari Espseth Nilsen

Overordnede føringer

Nasjonale og internasjonale avtaler

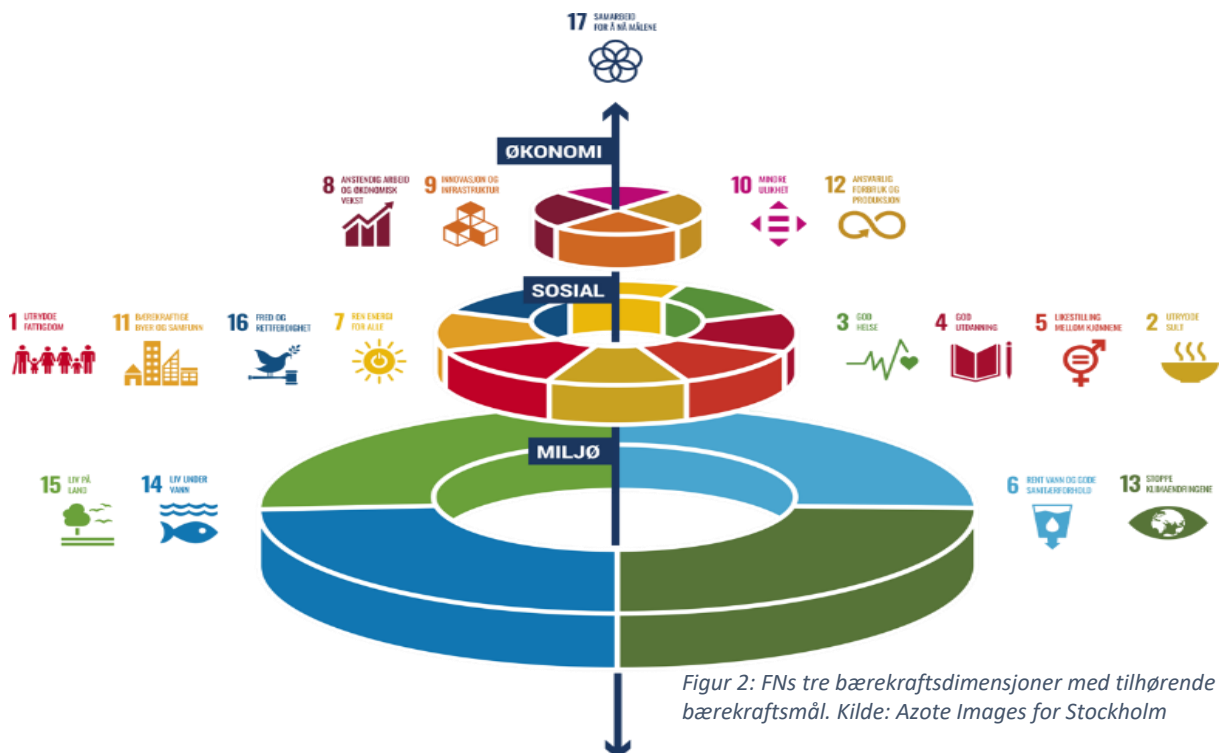
Norge har gjennom Paris-avtalen forpliktet seg til å føre en klimapolitikk som unngår en temperaturstigning på mer enn 2 grader, og helst under 1,5 grader. For å oppnå dette har Stortinget vedtatt nasjonale mål om å redusere klimagassutslippene med 50-55 % innen 2030 sammenlignet med 1990-nivået.

I desember 2022 ble FNs Naturavtale vedtatt. Den skal bidra til å stoppe den menneskelige ødeleggelsen av naturen, og begynne å gjenopprette det som allerede har gått tapt.

Figur 1: Klimagassutslippene skal gå ned mot null i 2100, Grafikk: FN-sambandet

Norge har sluttet seg til FNs bærekraftsmål, som gjerne deles inn i tre dimensjoner for bærekraftig utvikling: miljømessig, sosial og økonomisk bærekraft. I figur 2 har Stockholm Resilience Centre systematisert de 17 bærekraftsmålene på en måte som visualiserer sammenhengen mellom biosfæren, samfunn, økonomi og på toppen av dette samarbeid, som må til for å finne løsninger og nå målene.

Figur 2: FNs tre bærekraftsdimensjoner med tilhørende bærekraftsmål. Kilde: Azote Images for Stockholm

Regionale planer

Viken fylkeskommune har vedtatt en planstrategi hvor de beskriver hvordan de ønsker at fylket skal bli et bærekraftig samfunn innen 2030. Denne planen vil være styrende for samfunnsutviklingen og bestemmende for hvilke regionale planer som skal utarbeides.

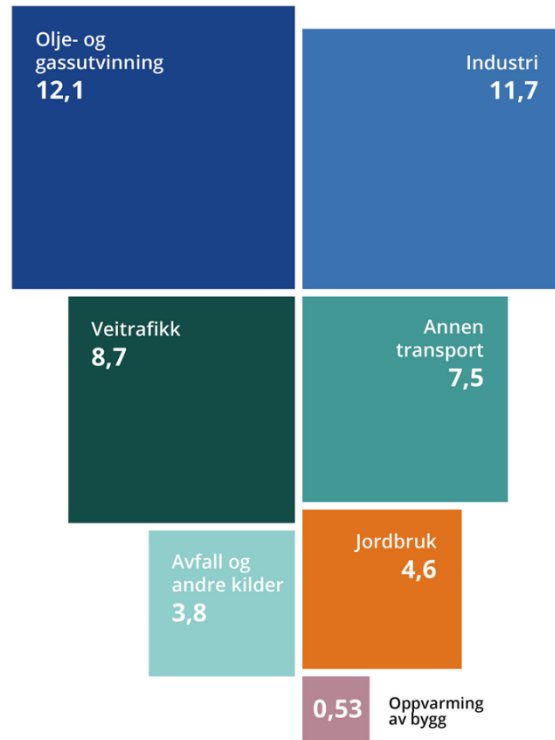
Klimagassutslipp nasjonalt og lokalt

I sin sjette hovedrapport (2021-2023) skriver FNs klimapanel at menneskelig aktivitet har ført til en global oppvarming på omtrent 1,1 grad, sammenlignet med førindustriell tid.

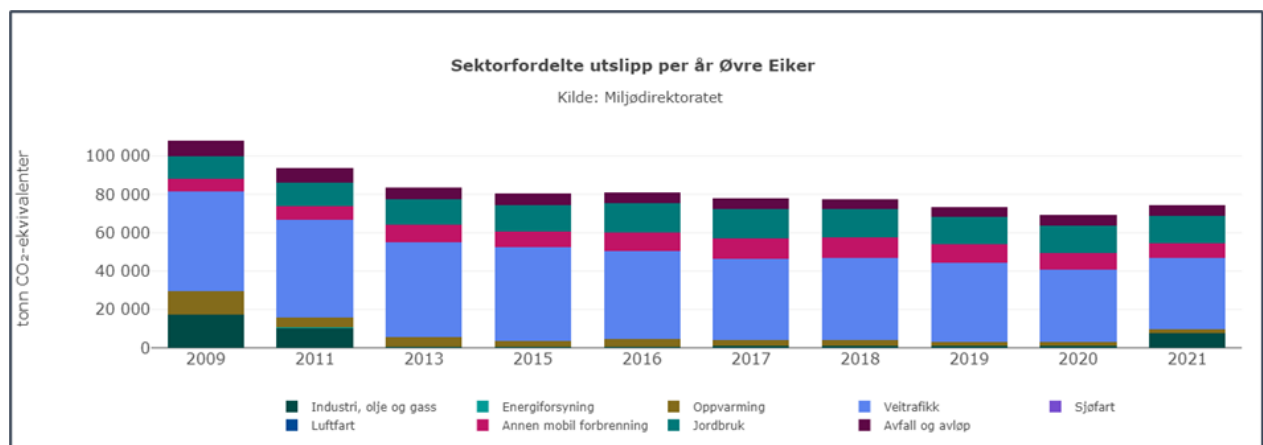
En omstilling til et lavutslippssamfunn er en utfordrende prosess og tiltakene for å realisere dette må derfor favne bredt. En effektiv energi- og ressursbruk, sammen med avkarbonisering av industriprosesser, transport og energisystemer, er avgjørende for suksess. Allikevel vil ikke teknologiske løsninger alene være tilstrekkelig. Endret adferd og holdninger må til for å finne nye metoder for å bygge om samfunnet helhetlig. For å oppnå en omstilling til lavutslippssamfunnet er implementering av sirkulærøkonomi vesentlig.

Siden 1990 har utslippene av klimagasser i Norge vært ganske stabile, mens skogens opptak av klimagasser har økt. I Øvre Eiker viser tallene fra Miljødirektoratet at kommunen har hatt et redusert utslipp av CO₂-ekvivalenter de siste 10 årene innen de fleste sektorene (som vist på grafen under).

Veitrafikk står for omtrent halvparten av utslippene. I perioden fra 2013 til 2020 ble ikke CO₂-forbruket fra lokale selskaper innen industri, olje og gass tatt med. Det er det fra 2021, og totalen har derfor gått opp. Utslippet ligger i 2021 på 74 126 tonn CO₂-ekvivalenter. Kommunen beveger seg i riktig retning, men det er langt igjen før vi når de nasjonale målene for et lavutslippssamfunn.

Figur 3: Norges totale klimagassutslipp (millioner tonn) i 2021.
Kilde: Miljødirektoratet og SSB

Figur 4: -Klimagassutslipp i Øvre Eiker. Kilde: Miljødirektoratet.no

Overordnede strategier for Øvre Eiker

Kommunen skal sikre bærekraftig utvikling

Øvre Eiker er opptatt av å tenke helhetlig. Denne planen omhandler derfor både klima, miljø og energi. Vi mener disse temaene henger nøye sammen og må sees i sammenheng for å nå FNs bærekraftsmål.

Kommunen har vedtatt å slutte seg til Race to Zero-kampanjen (02.06.21) og underskrevet på Ordførererklæringen om at Osloregionen skal være Europas ledende hovedstadsregion på miljø og klima (02.06.22). Dette gir klare føringer for hvordan kommunen skal tenke fremover.

Øvre Eiker kommune skal gjennom sin innkjøpsmakt bidra til Grønne Offentlige Anskaffelser (GOP)

Kommunen alene kjøper varer og tjenester for ca. 300-400 millioner per år. Dette er 30-40 % av kommunens totale budsjett. Gjennom dette har kommunen en betydelig innkjøpsmakt og mulighet til å påvirke omstillings- og innovasjonstakten.

Det skal utarbeides politiske bærekraftsmål og en anskaffelsesstrategi knyttet til miljø ved kjøp av varer og tjenester for kommunen. Temaene vil blant annet omhandle reduserte avfallsmengder, miljøvennlige materialer, energieffektivisering, lokal produksjon, hvordan stimulere markedet og sirkulærøkonomi.

Det skal utarbeides et årlig klimaregnskap for kommunens virksomheter

Kommunen har som mål å gå foran som et godt eksempel i reduksjon av klimagassutslipp. Det er derfor viktig å få oversikt over virksomhetens utslipp fordelt på de forskjellige avdelingene og aktivitetene. Ved å lage årlige klimaregnskap vil man kunne følge utviklingen over tid, og vil derfor også være et godt utgangspunkt for å sette inn målrettede tiltak.

Kommunen skal ha en grønn profil på sine tilskuddsordninger

Kommunen gir tilskudd til mange ulike aktiviteter som har konsekvenser for klima og miljø. For å fremme gode miljøtiltak og redusere negative konsekvenser av de forskjellige tiltakene, vil kommunen ha en grønn tilskuddsprofil der hvor dette er aktuelt.

Klimatilpasning

Fram mot slutten av dette århundret vil vi få et varmere klima med økt årsnedbør, kortere snøsesong og påfølgende endringer i vannføring og flommønster. Prognosene for klimautviklingen er beskrevet i [Klimaprofil for Buskerud](#) (Norsk klimaservicesenter) For å øke samfunnets motstandsdyktighet mot klimaendringene må vi alle tilpasse oss. Klimatilpasningstiltak er viktige virkemidler for å hindre eller redusere skade på folk, bygninger, naturverdier og jord- og skogbruksarealer.

Øvre Eiker kommune skal tilpasse seg et endret klima gjennom smart planlegging, god samfunnsberedskap og i rollen som samfunnsplanlegger

HOVEDMÅL

Den årlige nedbøren i Øvre Eiker forventes å øke både i mengde og intensitet. Dette vil legge betydelig press på konvensjonelle overvannssystemer og øke flomproblematikk generelt. Sannsynlighet for jord-, snø- og sørpeskred og fare for mulig kvikkleireskred, vil øke. Samtidig vil det kunne komme lengre perioder med tørke og høyere temperaturer.

Konsekvenser av intens nedbørshendelse. Foto: Morten Eken

Klimatilpasning må integreres i samfunnsplanleggingen på alle nivåer. Gjennom god planlegging kan vi unngå uheldige konsekvenser for fremtidig utbygging og ytterligere byutvikling. Videre må klimatilpasning tas inn som premiss i kommunens forvaltning og drift. I tillegg er det viktig at også næringsliv og innbyggere forbereder seg og gjør nødvendige tiltak for å forebygge skader på egen virksomhet og eiendom.

Delmål 1

Øvre Eiker kommune skal håndtere overvann og ivareta flomveier ved hjelp av gode og velfungerende løsninger

Formålet med overvannshåndtering er å minimere skader og ulemper for mennesker, på bygninger, eiendom, anlegg og infrastruktur. For å oppnå dette er det avgjørende at overflatevann blir håndtert på en kontrollert og trygg måte. Naturlige flomveier, myrer og våtmarksområder er gode, naturlige forutsetninger for trygg bortledning, fordrøyning og rensing, og bør i størst mulig grad ivaretas i overvannsplanleggingen.

Fodrøyningsbasseng Fiskum. Foto: Øyvind B. Johnsen

Kommunen vil være en samfunnsutvikler for å sikre gode overvannsløsninger i sentrale strøk.

Tips til innbyggerne	Forventninger til næringslivet	Tiltak kommunen skal gjøre
<p>Bidra til at overvann håndteres på egen eiendom.</p> <p>Sørg for å ha god drenering rundt bygningene dine.</p> <p>Vedlikehold takrenner, plen og plantedekke.</p>	<p>Eiere av næringsbygg bør sikre drenering og håndtering av vann på egen eiendom.</p>	<p>Stille krav og rekkefølgebestemmelser i kommuneplaner og reguleringsplaner som sikrer tilfredsstillende håndtering av overvann og flomveier.</p> <p>Prioritere åpne overvannsløsninger, som blågrønne strukturer, fremfor konvensjonelle løsninger der det er mulig.</p> <p>Utarbeide overvannsnorm for kommunen.</p>

Delmål 2

Øvre Eiker kommune skal bistå med kunnskap og veiledning for å sikre at skog- og jordbruket er godt rustet for fremtidige klima- og miljøendringer

Aktiv jord- og skogbruksdrift er avgjørende for matforsyningen og tilgangen til trematerialer i landet vårt. Med økt nedbør og regnflommer vil faren for forurensning fra jordbruket og skogsdrifta øke.

For å sikre jordbruksarealet for kommende generasjoner, må matjorda beholdes på dyrka mark og ikke renne ut i vassdrag. Da er tiltak som hindrer erosjon viktig. Skogbruket må være ekstra påpasselig ved hogst og ved anlegging av landbruksveier.

God kunnskap, samarbeid og aktive bønder og fagmiljøer vil kunne sikre en mest mulig miljøvennlig produksjon.

Forventninger til landbruket (næringslivet)	Tiltak kommunen skal gjøre
<p>Prioritere grøfting og god jordhelse på jordbruksarealer.</p> <p>Forhindre jordpakking.</p> <p>Vedlikeholde landbruksveier og dimensjonere stikkrenner.</p>	<p>Kartlegge utmarksarealer som kan fordrøye vannstrømmene ved store nedbørmengder.</p> <p>Sikre at landbruksveier utformes slik at de ikke endrer naturlige bekkeløp og vannsig i terrenget.</p> <p>Sikre at det er tilstrekkelig med vegetasjonssoner langs vassdrag.</p>

Delmål 3

Tilpasning av skiløyper som gjør at tilbudet kan opprettholdes på relativt lite snøfall

Befolkningen skal kunne gå på ski selv om klima medfører redusert snøfall. En omlegging av skiløypene vil motvirke behovet for å produsere kunstsne. Fysisk aktivitet er dessuten bra for folkehelsen og omfavnes av FNs bærekraftsmål 3, som omhandler god helse og livskvalitet.

Foto: Gjermund Lie

Tips til innbyggerne	Forventninger til næringslivet/landbruket	Tiltak kommunen skal gjøre
<p>Bruk, men bidra gjerne også med å vedlikeholde skitraseene.</p> <p>Her kan du finne kart over oppkjørte skiløyper: Skisporet.no</p>	<p>Samarbeide med kommunen og innbyggere om egnede skitraseer.</p>	<p>Legge skiløyper på skogsveier som ikke skal brøytes.</p> <p>Grunnpreparering som gir lite snøbehov for å opprettholde skitraseer.</p> <p>Samarbeide med grunneiere om gode traseer.</p>

Indikatorer for å måle utviklingen

- Lage overvannsnorm

Forbruksmønstre og sirkulær økonomi

I Norge er forbruket av varer doblet siden 1970-tallet. Det "økologiske fotavtrykket" viser at vi ville behøve mer enn tre jordkloder hvis alle mennesker i verden skulle levd på samme måte som oss (Global Footprint Network, 2017). En del ikke-fornybare råstoffer i naturen – eksempelvis en del metaller og mineraler – kan bli brukt opp. I en sirkulær økonomi utnytter vi naturressurser og produkter effektivt og så lenge som mulig, i et kretsløp der minst mulig ressurser går tapt. Produktene må kunne repareres, oppgraderes og i større grad brukes om igjen. Når produktene ikke kan brukes om igjen, kan avfallet materialgjenvinnes og brukes som råvarer i ny produksjon. Slik utnytter vi de samme ressursene flere ganger og minst mulig går tapt.

I 2030 er Øvre Eiker en av de fremste kommunene innen sirkulærøkonomi

HOVEDMÅL

Kommunene er en viktig aktør for å fremme sirkulærøkonomi både som virksomhet, innkjøper og som myndighetsutøver og premissleverandør.

Øvre Eiker Kommune er medeier i [Renovasjonsselskapet for Drammensregionen \(RfD\)](#), som sørger for innsamling og gjenvinning av husholdningsavfall. Selskapet har hovedfokus på sirkulærøkonomi og jobber kontinuerlig for å redusere avfallet, legge til rette for ombruk og materialgjenvinning og utnytte energien til materialer som ikke kan gjenbrukes. I 2021 ble kun 2,8 % av husholdningsavfallet deponert.

Illustrasjonsbilde. Kilde: RfD

Delmål 1

Øvre Eiker skal være en foregangskommune innen sambruk og utlånsmuligheter

For å sikre bærekraftig utvikling og opprettholde forsyningsikkerhet må materialbruken holdes så lav som mulig, blant annet gjennom deling av ting og utstyr. Kommunen har lagt til rette for sambruk gjennom bibliotek, BUA og forskjellige aktiviteter allerede, men dette bør videreutvikles.

Tips til innbyggerne	Forventninger til næringslivet	Tiltak kommunen skal gjøre
<p>Finn ut om du kan låne og leie istedenfor å kjøpe utstyr.</p> <p>Byttelån gjerne utstyr med naboer og venner i stedet for å kjøpe nytt.</p>	<p>Bidra med sambruksløsninger som utlån og leie av utstyr og maskiner.</p> <p>Legge til rette for parsellhager og urbant landbruk slik at innbyggere kan dyrke egen, kortreist mat.</p>	<p>Legge til rette for sambruk av lokaler og møterom.</p> <p>Utvide utlånsmuligheter.</p> <p>Gjennomføre bytte- og reparasjonskvelder.</p>

Delmål 2

Matsvinnet skal reduseres med 50 % innen 2030 sammenlignet med 2015

I 2017 ble det inngått en bransjeavtale mellom norske myndigheter og matvarebransjen som skulle hjelpe til med å redusere matsvinn med 50 % innen 2030. En stor andel av matsvinn oppstår i de private husholdningene, med 4,3 kg per person (2020), men det er viktig å fokusere på hele kjeden; fra primærproduksjon til forbrukeren.

I kommunal regi er det kjøkkenet på Eikertun helsehus som har størst omsetning og som lager mest mat. Her jobbes det aktivt med reduksjon av matavfallet og flere tiltak er igangsatt.

Illustrasjonsfoto. Kilde: RFD

Tips til innbyggerne	Forventninger til næringslivet	Tiltak kommunen skal gjøre
<p>Kjøp ikke inn mer mat enn du spiser opp.</p> <p>Søk informasjon om matsvinn her: Matvett.no</p> <p>Informasjon om sunn og trygg mat: Matportalen.no</p>	<p>Etablere systemer for god kildesortering.</p> <p>Samarbeide med andre aktører.</p>	<p>Eikertun helsehus skal ha gode rutiner for å minimere matsvinn. Det årlige matsvinnet skal reduseres med 7000 kg innen 2024.</p> <p>Informasjonskampanjer.</p>

Delmål 3

Kommunens virksomheter skal systematisk jobbe for sirkulære løsninger

Kommunen er en stor aktør som har gode muligheter for å gå foran og kreve en kvalitet som sikrer at produktene varer lengst mulig. Kommunene skal sørge for at det utstyret som brukes, kan repareres og får et langt liv.

Tips til innbyggerne	Forventninger til næringslivet	Tiltak kommunen skal gjøre
<p>Bruk flergangsutstyr i stedet for engangsutstyr.</p> <p>Arranger byttekvelder.</p> <p>Prioriter brukt fremfor nytt, og kjøp ting som kan repareres.</p>	<p>Bruk flergangsutstyr i stedet for engangsutstyr.</p> <p>Jobbe for sirkulære løsninger internt i bedriften; Innovasjon norge.no</p>	<p>Fremme sirkulære løsninger gjennom forvaltning, innkjøp og anskaffelser.</p> <p>Bruk flergangsutstyr i stedet for engangsutstyr.</p> <p>Det skal utarbeides en overordnet plan for massehåndtering.</p> <p>Rammeavtale for levering av brukt IT-utstyr som stiller krav til gjenbruk. «100 %-klubben».</p>

Indikatorer for å måle utviklingen

- Total mengde avfall i tonn
- Antall utlån

Areal og transport

Veitransport og innenlands luft- og skipsfart står for omtrent en tredel av klimautslippene i Norge. Reduserte utslipp fra transportsektoren er avgjørende for å nå Norges klimamål (regjeringen 2021). I Øvre Eiker er det transport med bil som står for en vesentlig del av utslippene av klimagasser.

Buskerudbyen

Buskerudbyen ble etablert i 2010 og er et samarbeid mellom Viken fylkeskommune, Statens vegvesen, Jernbanedirektoratet og kommunene Lier, Drammen, Øvre Eiker og Kongsberg. Samarbeidet bygger på en felles forståelse om at utfordringene i areal og transportpolitikken ikke kan løses av den enkelte kommune alene. Det er laget en areal- og transportplan som skal bidra til å utvikle attraktive byer og tettsteder, og få flere til å reise kollektivt, sykle og gå.

Øvre Eiker skal redusere CO₂ -utslippet fra transport med 50 % innen 2030 sammenlignet med 2005

HOVEDMÅL

For å nå målene må vi både skifte ut bilparken (og større kjøretøy) med transportmidler som slipper ut mindre eller ingen klimagasser. Vi må i større grad bruke miljøvennlige transportmidler og vi må planlegge samfunnet slik at behovet for transport blir mindre (regjeringen 2021).

For kommunen er det derfor viktig med en god arealdisponering som bidrar til effektive og sikre transportløsninger og boligbygging i tettstedene og rundt kollektivknutepunktene. Det er likevel slik at ikke alle i kommunen vil ha mulighet til å gå eller velge kollektivt, og vi må derfor legge til rette for utslippsfrie kjøretøy.

Delmål 1

Kommunen skal tilrettelegge for stier, gang- og sykkelveier, snarveier og «smett»

Når befolkningen har gode og tilrettelagte gang- og sykkelveier, stier, snarveier og «smett», vil det være enklere å begrense bilbruk på de korte turene i nærområdet. Da vil klimagassutslippene fra biltrafikken reduseres, og luftkvaliteten vil bli bedre.

Foto: Anne Bjørg Rian

Tips til innbyggerne	Forventninger til næringslivet	Tiltak kommunen skal gjøre
<p>Bidra med tips til kommunen om snarveier.</p> <p>Bruke snarveiene.</p> <p>«Bruk beina når du kan og bilen når du må!»</p>	<p>Samarbeide med kommunen om tilrettelegging av snarveier.</p> <p>Legge til rette for sykkelvennlig arbeidsplass.</p>	<p>Sette opp "snarvei"-skilt.</p> <p>Sørge for god standard, tilstrekkelig belysning og prioritere vinterdrift på gang- og sykkelveier.</p> <p>Tilrettelegge for kollektiv infrastruktur og prioritering av myke trafikanter i gatearealer.</p>

Delmål 2

Kollektivvennlig og arealeffektiv stedsutvikling i tilknytning til eksisterende knutepunkter

Arealbruksendringer er kilden til store CO₂-utslipp, det er derfor viktig med arealeffektiv stedsutvikling. Dette reduserer transportbehovet ved at tilgangen til kollektiv transport bedres og behovet for bilbruk begrenses. Ved en slik type utvikling vil det også være lettere å ta vare på grøntarealer, landbruksarealer, friluftsområder og andre naturområder.

Tilgjengeligheten på kollektivtransport kan være en utfordring på noen av tettstedene som Ormåsen og Skotselv. Blant annet vil ungdom som skal på fritidsaktiviteter til andre deler av kommunen, ha vanskeligheter med å komme seg til og fra på kvelden.

Tips til innbyggerne	Forventninger til næringslivet	Tiltak kommunen skal gjøre
Delta i medvirkningsprosesser. Benytt deg mer av kollektivtilbudet i nærområdet.	Etablere seg i tilknytning til knutepunkt og tilrettelegge for mer sykkel, gange og kollektivt. Prioritere klimavennlig transport.	Sikre gode planprosesser og prioritere arealeffektiv utvikling av tettstedene. Jobbe for bedre kollektivtransport for hele kommunen. Kommunen som virksomhet skal benytte mest mulig klimavennlige transportmidler ved reiser.

Delmål 3

Nye tjenestebiler i kommunen skal være utslippsfrie, så fremt tekniske løsninger er tilgjengelige

Veitrafikken er den største bidragsyteren til klimagassutslipp i Øvre Eiker kommune, og står for halvparten av alle de lokale utslippene totalt. Ved å gjøre bilparken mest mulig fossilfri, vil man kunne redusere denne utslippsposten betraktelig. Øvre Eiker kommune skal bidra til denne transformasjonen.

Av beredskapshensyn vil noen kjøretøy i kommunen ha andre energikilder enn elektrisitet.

Foto: Anne Bjørg Rian

Forventninger til næringslivet	Tiltak kommunen skal gjøre
Næringslivet bør ta i bruk fossilfrie alternativer.	Den kommunale bilparken skal bli fossilfri. Lage strategi for bilbruk og parkering i kommunens egen virksomhet.

Indikatorer for å måle utviklingen

- Antall kilometer gang- og sykkelvei totalt
- Prosentandel som bor i tettsted
- Antall/prosent fossilfrie biler i kommunens bilpark

Energi og materialbruk

Norge har et mål om å fase ut fossile energikilder og hente all energien vi bruker fra fornybare kilder. Framstilling av bygningsmaterialer som betong, stål og aluminium medfører store utslipp av CO₂, og metallene er dessuten en begrenset ressurs. I nye bygge- og restaureringsprosjekter er det viktig at vi ser på det totale klimaavtrykket og bruker mest mulig fornybar energi og klimavennlige materialer.

Øvre Eiker kommune skal styrke lokal og klimavennlig energiinfrastruktur og satse på energieffektivisering i eksisterende og nye bygg

HOVEDMÅL

I Øvre Eiker er det stabil og god tilgang på elektrisk strøm fra vannkraft. Det er også flere selskaper som tilbyr teknologi og bruk av bioenergi fra trevirke. Nettoforbruk av elektrisk kraft i Øvre Eiker kommune har økt de siste ti årene, fra 327 GWh (2010) til 364 GWh (2021) (ssb.no). Det er industri/bergverksdrift og husholdninger som står for rundt 80 % av energiforbruket. Tjenesteyting som butikker og kommunale virksomheter står for i underkant av 20 %. Ved å redusere energiforbruket i egen bygningsmasse skal kommunen gå foran som et godt eksempel på energibesparelse.

Kommunen skal videre tilrettelegge for klimavennlige energisystem via sin myndighetsutøvelse, sin rolle som samfunnsplanlegger og gjennom eierskap i eget energiselskap.

Delmål 1

Fornybar energiproduksjon skal økes i kommunen

Det er et stort potensial for å øke energiproduksjonen i kommunen. Dette bør skje gjennom solceller/solfangere på eksisterende bygg, bergvarme fra borebrønner og eventuelt andre fornybare energikilder. Det er imidlertid viktig at hensynet til naturmangfold og naturressurser tillegges stor vekt ved utvikling av fornybar energiproduksjon.

Solceller på tak. Foto: Anne Bjørg Rian

Tips til innbyggerne	Forventninger til næringslivet	Tiltak kommunen skal gjøre
<p>Vurder, og ta gjerne i bruk alternative energikilder for boligen din.</p> <p>Tips om støtteordninger til å implementere fornybare energikilder for boligen din: Enova.no</p>	<p>Etablere fornybar energiproduksjon, som solceller, bergvarme og bioenergianlegg, i tilknytning til egen virksomhet.</p>	<p>Kommunens bygningsmasses fasader og tak vurderes for solenergiproduksjon.</p> <p>Utøve smidighet i saker om etablering av fornybare energikilder, som ikke går på bekostning av miljøhensyn.</p> <p>Utrede mulighet for varmeanlegg som kan levere grønn energi til Hokksund sentrum og andre tettsteder i kommunen.</p>

Delmål 2

Kommunens bygg skal ha minimum 30 % lavere klima- og miljøavtrykk innen 2026

Øvre Eiker kommunale foretak har ansvaret for ca 93 000 kvm formålsbygg, som fordeler seg på skoler, barnehager, idrettshaller, kulturbygg og rådhuset. Målet om å redusere klima- og miljøavtrykket skal skje ved målrettede tekniske tiltak. Gode, energieffektive bygg bruker mindre energi til blant annet oppvarming.

Tips til innbyggerne	Forventninger til næringslivet	Tiltak kommunen skal gjøre
Ti enkle råd for å spare på strømmen; Enova.no	Ha en god energiledelse; Enova.no Velge løsninger og materialer som har lave utslipp i sitt livsløp.	Energieffektivisere bygg, både som eier og som samfunnsutvikler. Energibrønner på rådhuset og Hokksund ungdomsskole innen 2024. Innføre LED-belysning på alle kommunale veier, bygg og anlegg. Utarbeide ny energiutredning, både for kommunen som virksomhet og helhetlig for Øvre Eiker kommune.

Borerigg til energibrønn, Loesmoen. Foto: Brynjar Henriksen

Delmål 3

Øvre Eiker skal bygge for fremtidens behov med materialer som gir lavest mulig klimaavtrykk. Rehabilitering av kommunale bygg skal vurderes fremfor å rive og bygge nytt

Kommunen har stor bygningsmasse som må vedlikeholdes og vil i fremtiden også ha behov for å bygge noe nytt. Da skal kommunen sikre at virksomheten bruker lavutslippsmaterialer og beregner livsløpsbaserte klimautslipp fra materialene som brukes.

I en livssyklusanalyse fra Vestfossen, Klimadive klimagassberegninger, utført av Asplan Viak (19.06.20), viser beregninger at det kan være mye å hente på å oppgradere og energieffektivisere eldre bygninger istedenfor å rive og bygge nytt.

Tips til innbyggerne	Forventninger til næringslivet	Tiltak kommunen skal gjøre
<p>Gjenbruk byggematerialer der det er mulig.</p> <p>Prioriter rehabilitering og energieffektivisering av eksisterende hus.</p>	<p>Velge bærekraftige løsninger og materialer som har lave klimagassutslipp og lang levetid.</p> <p>Nye virksomheter bør etablere seg i eksisterende lokaler, fremfor å etablere nye bygninger på ny grunn.</p>	<p>Velge løsninger og materialer som har lave utslipp i sitt livsløp.</p> <p>Ved behov for fornyelse/ombygging av kommunale bygg skal rehabilitering av eksisterende bygg vurderes før nytt kan bygges.</p> <p>Tilstrebe fossil- og utslippsfrie bygge- og anleggsplasser.</p>

Heltrebygg i Myreveien. Foto: Brynjar Henriksen

Indikatorer for å måle utviklingen

- Energiforbruk i kommunale bygg i kWh/m²
- Energiforbruk per privat husholdning i kWh

Landbruk

Å drive landbruk uten klimagassutslipp er ikke mulig, men akkurat som resten av samfunnet må utslippene reduseres for å nå klimamålene. Omlegging til driftsformer som gir mindre utslipp av klimagasser fra landbruket vil derfor kunne gi et godt bidrag til reduksjon av klimagassutslipp.

Skogen i Norge binder ca. 28 millioner tonn CO₂ per år, og tar slik sett opp 50 % av landets årlige CO₂-utslipp. I en naturtilstand vil store deler av oppbundet CO₂ frigjøres når skogen råtner. En skog som skjøttes og avvirkes, vil ikke frigjøre like mye CO₂.

Foto: Anne Bjørg Rian

Landbruket i Øvre Eiker skal ha en klimavennlig og bærekraftig mat- og skogproduksjon

HOVEDMÅL

I Øvre Eiker er binding av CO₂ i skogen og trevirke utregnet til å være rundt 75 000 tonn per år. Dette tilsvarer kommunens CO₂-utslipp per år.

Øvre Eiker har noen av Norges beste og mest produktive jordbruksarealer. I kommunen har vi 52 000 dekar jordbruksareal, som tilsvarer 11 % av totalarealet. Det er 181 aktive gårdbrukere i kommunen per 2022. 45 av disse er husdyrbruk med sau, storfe eller gris. De resterende gårdbrukerne dyrker korn, frukt, bær eller grønnsaker.

Landbruket i kommunen er en viktig næring og ressurs. Produksjonen må være kunnskapsbasert og næringa må ta gode klima- og miljøvalg dersom de skal klare å kutte utslipp av klimagasser.

Foto: Dagfinn Kolberg

Delmål 1

Øvre Eiker har en 0-visjon for nedbygging av matjord

Dyrka og dyrkbar jord er en knapp, ikke-fornybar ressurs. Bare tre prosent av arealene i Norge er dyrka mark, og av disse har kun om lag 1/3 potensial for matkornproduksjon slik som i vår kommune. Her befinner mye av matjorda seg nær tettstedene, og er utsatt for press for omdisponering og nedbygging. En nullvisjon bidrar til at matjord bevares og at matproduserende arealer sikres for fremtiden.

Forventninger til grunneiere og landbruksnæringen	Tiltak kommunen skal gjøre
<p>Forholde seg til kommuneplanens arealdel og ikke foreslå nye utbyggingsområder på dyrka og dyrkbar jord.</p> <p>Gårdbrukere bør se etter gode løsninger som minst mulig beslaglegger dyrka og dyrkbar jord og annen natur ved behov for bedre plass i landbruksdrifta.</p>	<p>Kommunen skal forholde seg til vedtatt kommuneplan og vurdere å tilbakeføre jordbruksarealer som i dag er avsatt til utbyggingsformål i planen.</p> <p>Ved omdisponering av dyrka og dyrkbar jord skal det lages en matjordplan som må godkjennes av kommunen.</p>

Delmål 2

Aktiv skogskjøtsel skal gi stor klimagevinst

Skog- og trebaserte produkter blir viktige i en fornybar fremtid, og det vil være vesentlig å sikre at skogbruket drives mest mulig bærekraftig. Samtidig er det viktig å sørge for rask foryngelse etter avvirkning slik at ny skog raskt starter å binde CO₂, og netto CO₂-utslipp reduseres maksimalt. Dette kan oppnås gjennom aktiv oppfølging av gjeldende lovverk, og både mer og kvalitetsmessig bedre skogkultur.

Foto: Pixabay

Forventninger til landbruksnæringen	Tiltak kommunen skal gjøre
<p>Skogeieren skal utføre nødvendige skjøtselstiltak i egen skog, til riktig tid.</p> <p>Skognæringen selv skal bidra til å informere og veilede om god og miljøvennlig skogskjøtsel.</p>	<p>Følge opp foryngelsesplikten etter skogbruksloven.</p> <p>Informere og veilede om, og stimulere til, god og miljøvennlig skogskjøtsel.</p> <p>Prioritere klimatilpasning og miljøvennlige skjøtselstiltak ved rullering av strategiplan.</p>

Delmål 3

Jordbruket skal jobbe for lavt klimaavtrykk og god jordhelse

Jordbruk er den største kilden til utslipp av metan og lystgass. Det foreligger nasjonale mål om å redusere bidraget fra jordbruket, som i dag utgjør 9,4 % av landets totale utslipp. Det meste av metanutslippene kommer fra drøvtyggere og lagring av husdyrgjødsel. Utslippene av lystgass kommer fra spredning av gjødsel, dyrkede myrer, lagring av gjødsel og nedbrytning av vekstrester.

For å kunne oppnå økt karbonlagring i jorda og redusere forurensning til vann og luft er vi avhengig av en god jordhelse. God jordhelse vil bety at vi må øke vektleggingen av livet i jorda, organisk materiale og jordstruktur.

Foto: Linn Kristin Oulie

Forventninger til landbruksnæringen	Tiltak kommunen skal gjøre
Øke egen kompetanse om klimaendringer og – tilpassing.	Bidra til økt kompetanse om klimaendringer i jordbruksnæringen.
Alle aktive gårdbrukere bør gjennomføre tilstrekkelige klimatiltak og bruke klimakalkulatoren på sin gård innen 2030.	Arbeide for at alle aktive gårdbrukere har gjennomført tilstrekkelige klimatiltak og bruker klimakalkulatoren på sin gård innen 2030.
Jordbruket bør bruke kompost og husdyrgjødsel mest mulig effektivt.	Informasjonskampanjer rettet mot landbruksnæringen.

Indikatorer for å måle utviklingen

- KOSTRA-tall for nedbygging av dyrka og dyrkbar jord, i dekar.
- KOSTRA-tall for nydyrking av jord, i dekar.
- Totalt areal det utføres skogkulturtiltak på, i dekar.

Naturmangfold

Naturmangfold er vårt livsgrunnlag på planeten. Som følge av menneskers påvirkning blir arter utryddet i et tempo som mangler sidestykke i historien. FNs naturpanel melder at naturmangfoldet aldri før har vært så truet som det er i dag. De viktigste driverne for denne negative utviklingen er overforbruk av naturressurser, areal og utslipp av klimagasser.

Kommunens naturmangfold og naturressurser skal ikke forringes i verdi

HOVEDMÅL

Naturen i Øvre Eiker er variert. I jordbrukets kulturlandskap er det næringsrikt jordsmonn, mange bekkedrag, kantsoner og åkerholmer. Dette er leveområder for mange forskjellige planter og dyr. I skogen er de mest artsrike arealene der hvor berggrunnen er kalkrik (f.eks. Klommesteinsfjellet). Myr, som utgjør 2,3 % av kommunens areal, er levested og rasteplass for mange planter og dyr. I tillegg har kommunen mange små og store tjern og bekker med ferskvann (8,7 % av kommunens areal) som er grunnlaget for alt liv.

Delmål 1

Laksefisket i Drammenselva skal være en viktig aktivitet og ressurs for bygda

I tillegg til å være en viktig rekreasjonskilde og grunnlag for naturbasert næringsvirksomhet representerer laksen i Drammenselva en unik genetisk ressurs. Laksebestanden har blitt alvorlig truet etter påvisning av lakseparasitten *Gyrodactylus salaris* i 1987. Fram til nå har bestanden blitt opprettholdt på et høstbart nivå gjennom en formidabel kultiveringsinnsats. Det er et nasjonalt mål om å utrydde parasitten i Norge, og etter planen skal Drammenselva kjemisk behandles i 2025-2026.

Tips til innbyggerne	Forventninger til næringslivet	Tiltak kommunen skal gjøre
<p>Delta aktivt i lag og foreninger som jobber for å fremme fiskebestander og fiskemuligheter.</p> <p>Meld fra til kommunen dersom du oppdager forhold som kan skade fisk og øvrig liv i elva (forurensning, tørrlegging e.l.).</p>	<p>Kraftverkene skal driftes på fiskens premisser (miljøbasert vannføring).</p> <p>At det etableres funksjonelle løsninger for opp- og nedvandring av fisk på lakse-førende strekning.</p> <p>At det blir gjennomført biotoptiltak for å bedre forholdene for naturlig rekruttering av laksefisk.</p>	<p>Bidra aktivt med planlegging og bekjempelse av lakseparasitten <i>Gyrodactylus salaris</i>.</p> <p>Samarbeide med elveeiere og fiskeforeninger for å reetablere fiskebestandene når vassdraget er friskmeldt fra <i>Gyrodactylus</i>.</p> <p>Gjennom bevisst arealforvaltning sikre ivaretagelse av fiskens leveområder og allmennhetens tilgang til vassdraget.</p>

Delmål 2

Økosystemer og naturmangfold på landskaps-, naturtype- og artsnivå skal ivaretas

Øvre Eiker kommune har kultur- og naturlandskap som inneholder mange ulike livsmiljøer for planter og dyr. I kommunen vokser de aller fleste artene av viltvoksende orkidéer i Norge, blant annet myrflangre, knottblom og rød skogfrue. Videre har kommunen myr- og våtmarksområder med bl.a. interessant plante-, insekt- og fugleliv. I tillegg finner vi bestander av mange sårbare arter, for eksempel edelkreps og elvemusling i flere av kommunens vassdrag. Aktiv bruk av naturen gir den beste motivasjonen for å ta vare på den i fremtiden.

Marisko. Foto: Morten Eken

Tips til innbyggerne	Forventninger til næringslivet	Tiltak kommunen skal gjøre
<p>Ta vare på hverdagsnaturen, f.eks. buskas for fuglelivet, sett opp fuglekasser, lag kompost m.m.</p> <p>Unngå å kjøpe varer med opphav i truet natur.</p> <p>Unngå spredning av fremmede arter i hagen din. Se hvordan her; Miljodirektoratet.no</p> <p>Bruk og bli glad i den flotte naturen i kommunen!</p>	<p>At næringslivet tar tidlig kontakt med kommunen ved planer om utbygging eller større tiltak som kan påvirke natur.</p> <p>At beste tilgjengelige teknikk benyttes for å unngå utslipp av miljøskadelige stoffer.</p> <p>Unngå distribusjon av fremmede arter.</p>	<p>Kreve dokumentasjon og vurdering av naturverdier på plan- og byggesaksnivå ved utbygging av nye områder.</p> <p>Kreve kompensere, økologiske tiltak i tilfeller der det ikke er til å unngå at naturverdier blir forringet.</p> <p>Forvalte naturen i kommunen slik at det fremmer livsmiljøer for plante- og dyreliv, samt redusere utbredelsen av fremmede arter.</p> <p>Kommunen skal utarbeide en egen plan for naturmangfold.</p>

Tiur. Foto: Morten Eken

Delmål 3

Kommunen skal ha insektvennlige kantsoner langs veier, i friområder og i kulturlandskapet

“Hverdagslandskapet” har stor verdi for naturmangfold. Kantsoner langs veier, dyrka mark og vannforekomster anses gjerne som “uproduktive”, men har ofte stort mangfold av planter, som i sin tur gir livsbetingelser for insekter og øvrig dyreliv. Kommunen ønsker å stimulere til riktig skjøtsel med sikte på at kantsonenes økologiske funksjon opprettholdes og forbedres.

Foto: Anne Bjørg Rian

Tips til innbyggerne	Forventninger til næringslivet	Tiltak kommunen skal gjøre
<p>Sett av noen fliker i hagen der gras og urter får vokse fritt.</p> <p>Velg insektvennlige prydevekster i hagen.</p> <p>Sett opp “insekthotell”.</p> <p>Utsett plenklipping noen dager hvis du har mye blomster (f.eks. hvitkløver) i plenen.</p>	<p>At ikke vegetasjon langs veier og jernbane blir sprøytet- og at slått utsettes til etter at blomstringen er over.</p> <p>At landbruket skjøtter kantsonene mot dyrka mark på insektvennlig måte.</p>	<p>Veikanter langs kommunale veier skal ikke sprøytes, og slått skal utsettes til etter blomstring der dette er mulig.</p> <p>Det skal være variasjon mht. tilretteleggingsgrad og vegetasjonspleie i kommunens friområder.</p>

Indikatorer for å måle utviklingen

- Oppfisket kvantum av laks og sjøørret i vassdragene

Bakkehumle på oksetunge.

Foto: Anne Bjørg Rian

Vannmiljø

Rent vann er avgjørende både som drikkevann og for plante- og dyrelivet. Et godt vannmiljø vil i tillegg bidra til å fremme friluftsliv, opplevelseskvalitet, bolyst, reiselivsutvikling, næringsutvikling, folkehelse og samfunnsikkerhet.

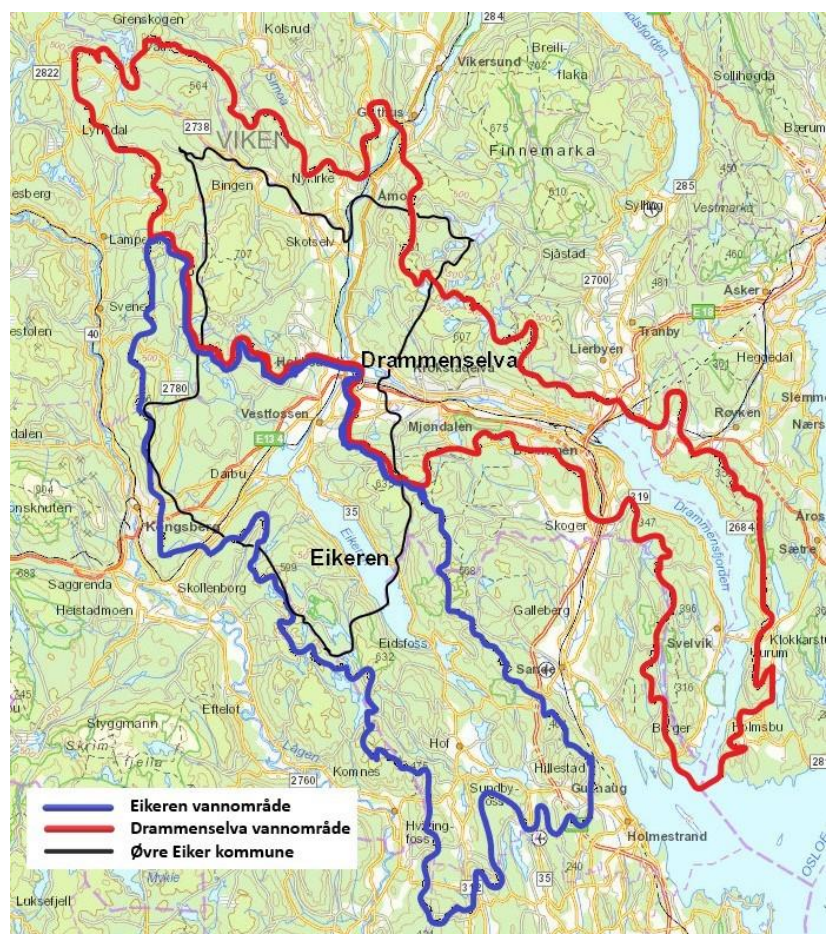
Vannforskriften setter miljømål for alt vann i Norge, og beskriver hvordan vannforvaltningen skal organiseres og foregå. Miljømålet etter vannforskriften er at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og god kjemisk tilstand. I tillegg er et større område i Finnemarka varig vernet mot vassdragsutbygging.

Øvre Eiker skal ha vassdrag med god miljøtilstand

HOVEDMÅL

Vannet har en viktig rolle i Øvre Eiker kommune, men miljøtilstanden i mange av våre vassdrag er imidlertid for dårlig. Kommunen har et ansvar for å overvåke vannkvaliteten i vannforekomster som er i risiko. Målet er at overvåkingen skal føre til igangsettelse av nye tiltak for å bedre vannmiljøet, samt avdekke effekten av eksisterende tiltak.

Vannet renner på tvers av kommunegrensene, og godt samarbeid med våre nabokommuner er viktig. I Øvre Eiker er mesteparten av arealene våre i to vannområder; Drammenselva vannområde og Eikeren vannområde. Øvre Eiker kommune deltar aktivt i vannområdeforvaltningen i disse vannområdene. Det er engasjert en vannområdekoordinator i hvert vannområde for å hjelpe kommunene til å nå målene om god økologisk og god kjemisk tilstand. I Øvre Eiker kommune er det tilførsler av partikler og næringsstoffer fra avløp og landbruk som er de viktigste påvirkningene.

Figur 1 Oversikt over vannområdene Eikeren og Drammenselva. Kilde: Øvre Eiker kommune

Delmål 1

Kontinuerlig forbedring av avløpssystemet for å redusere nærmiljølempene og vassdragsforurensning

Avløpsvannet samles i dag opp ved hjelp av et omfattende system med ledninger og pumpestasjoner som transporterer vannet til to ulike renseanlegg i kommunen. Tilstanden på ledningsnettets er variabel, og kommunen driver med kontinuerlig fornying og forbedring av ledningsnettets. Kapasitet på vann- og avløpssystemene er et premiss for planlegging og utbygging.

I kommunen finnes det mange små private avløpsanlegg, og flere av disse tilfredsstillende ikke dagens rensekraft. Det er derfor et stort behov for å oppgradere disse eller koble dem til kommunalt avløpsnett.

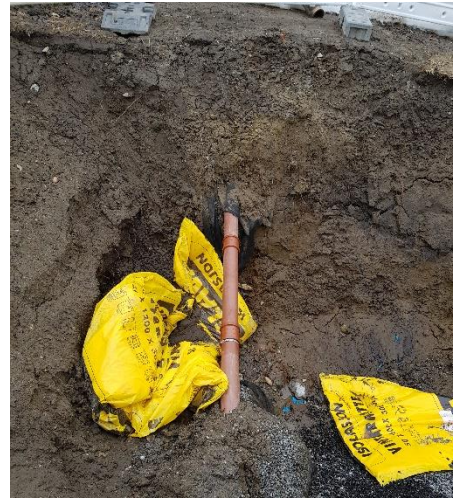

Foto: Anne Bjørg Rian

Tips til innbyggerne	Forventninger til næringslivet	Tiltak kommunen skal gjøre
<p>Meld fra til kommunen om du oppdager utslipp av urensset avløpsvann til vassdragene.</p> <p>Kast fett, mat, stearin, kaffegrut etc. i matavfallsdunken.</p> <p>Har du privat anlegg, så har du ansvar for å unngå forurensning; Tilsynet for små avløpsanlegg</p>	<p>At utslippstillatelsens rensekraft og utslippsvolum til vassdrag alltid overholdes.</p> <p>At alle påslipp av prosessvann fra industri til kommunalt avløpsnett skjer iht. utslippstillatelse og i dialog med kommunen.</p>	<p>Nytt renseanlegg i Hokksund og oppgradering av eksisterende kommunale avløpsanlegg.</p> <p>Vurdere avløpsanering i områder som ennå ikke er tilknyttet kommunalt avløp.</p> <p>Føre tilsyn med, og om nødvendig kreve oppgradering av mindre, private avløpsanlegg.</p> <p>Fornye 1600 m vannledning og 1200 m avløpsledning årlig.</p>

Foto: Anne Bjørg Rian

Delmål 2

Landbruket skal redusere tilførselen av partikler og næringsstoffer til bekker og vassdrag

Avrenning av jord og utvasking av plantenæring fra jordbruksarealer til vann og vassdrag er det største forurensningsproblemet i landbruket. Det er særlig nitrogen og fosfor som bidrar til økt planteproduksjon i ferskvann og i sjøen og tidvis algeoppblomstring. For å redusere dette kan bonden blant annet ha brede kantsoner, fangvekster, hydrotekniske tiltak, fangdammer, god gjødslingsplanlegging og bærekraftig bruk av plantevernmidler.

Også fra skogbruket kan avrenning til bekker og vassdrag være en utfordring, spesielt hogstavfall og partikler fra skogbunnen. Dette ser vi ved større maskiner som krysser elver og bekker, og når hogstavfall blir liggende i og langs vannveiene. Noen avbøtende tiltak er bruk av kantsoner, opprydding av kvister og hogstavfall i og langs vann, og bruk av midlertidige bruer der maskiner må krysse over bekker og vassdrag.

Forventninger til landbruket	Tiltak kommunen skal gjøre
Gjødsler til riktig tid og mengde og ha gjødselplan.	Veilede gårdbrukerne til å gjøre miljøriktige valg på sin eiendom.
Gjennomføre miljøtiltak for å redusere forurensning.	Føre tilsyn med at lover og forskrifter blir fulgt.
Følg opp kravene etter Norsk PEFC Skogstandard for å beskytte vannkvaliteten og hindre partikler og hogstavfall.	

Delmål 3

Øvre Eiker skal ha godt og kvalitetssikret drikkevann

Øvre Eiker kommune har rik tilgang på gode vannkilder, og har i dag drikkevann av god kvalitet. For at drikkevannet skal ha samme kvalitet i framtida er det viktig at råvannskvaliteten ikke forringes av menneskelig aktivitet, at det må føres tilsyn, gjøres tiltak og oppgradere der det er behov for dette.

Tips til innbyggerne	Forventninger til næringslivet	Tiltak kommunen skal gjøre
Opptre hensynsfullt rundt drikkevannskilder. Unngå unødvendig vannforbruk. Nyttige tips: Drikkevann - regjeringen.no	Ha systemer for å resirkulere vann i sin produksjon. Redusere unødvendig vannforbruk. Unngå forurensning.	Arbeide for at det ikke skjer tiltak som kan forringe råvannskvaliteten. Ha en til enhver tid oppdatert beredskapsplan for vannforsyningen. Kontinuerlig oppgradering av vannledningsnett for å redusere utlekking og forhindre inntrengning av forurensning.

Indikatorer for å måle utviklingen

- Overløpsdrift i pumpestasjoner/reanseanlegg, antall timer/volum urensset til resipient.
- Grad av måloppnåelse ift. vedtatte miljømål for vannforekomster (vannforskriften/Vann-Nett).
- Antall meter nye avløps- og vannrør per år.

Forurensning og forsøpling

Forurensning er spredning av stoffer til luft, vann eller jord som er eller kan være til skade eller ulempe for miljøet. Begrepet har en bred definisjon og innebærer alt fra kjemikalier og brenning av søppel til gjødsel fra jordbruket.

Øvre Eiker skal beskytte miljøet og sørge for at forurensning og forsøpling ikke fører til ulempe eller skade for mennesker, planter og dyr

HOVEDMÅL

Som i resten av Norge forekommer det ulovlig brenning og dumping av søppel i kommunen. Dette kan føre til både forurensning til lufta og til grunnen.

Delmål 1

Forsøpling av plast og avrenning av mikroplast skal minimeres

Omtrent halvparten av all mikroplast som dannes i Norge, havner i havet. Dette er et stort miljøproblem fordi plasten i seg selv kan spre miljø- og helseskadelige stoffer. I tillegg binder mikroplasten til seg miljøgifter som allerede finnes i naturen. Dette er skadelig for organismene i havet som spiser plastpartikler, og partiklene føres videre i næringskjeden og kan påvirke hele økosystemer. Mikroplast er påvist i en rekke arter plankton, skjell, skalldyr, fisk, sjøfugl og sjøpattedyr.

Foto: Linn Kristin Oulie

Tips til innbyggerne	Forventninger til næringslivet	Tiltak kommunen skal gjøre
<p>Bidra til å holde kommunen vår ren; Holdnorerent.no Framtiden.no</p> <p>Ta miljøvennlige valg for å unngå utslipp av mikroplast; Miljodirektoratet.no</p>	<p>Godt system for renovasjon.</p> <p>Arbeide for å redusere mengden plastemballasje.</p> <p>Sikker lagring av plastprodukter og avfall som forhindrer plast på avveie.</p>	<p>Nye kunstgressbaner og gamle baner som er modne for utskifting, skal få miljøvennlig innfyll.</p> <p>Innsamling av landbruksplast i regi av kommunen to ganger i året.</p> <p>Legge til rette for ryddeaksjoner og informasjonskampanjer.</p> <p>Lage strategi for opprydding av avfall.</p>

Delmål 2

Øvre Eiker skal følge opp ulovlig avfallshåndtering og brenning

Avfall på avveie og brenning av miljøfarlig avfall gjør skade på miljøet i form av fysisk skade på dyr og mennesker. Feil avfallsbehandling kan også gi utslipp av klimagasser, tungmetaller og andre helse- og miljøfarlige stoffer. For å unngå at miljøgifter havner i naturen, er det viktig at avfall tas hånd om på en forsvarlig måte.

Øvre Eiker kommune har egen forskrift om åpen brenning og brenning av avfall i småovner, se [Forskrift](#)

Foto: Else Mari Nilsen

Tips til innbyggerne	Forventninger til næringslivet	Tiltak kommunen skal gjøre
Sett deg inn i og bruk systemene for avfallshåndtering og gjenbruksløsninger. rfd.no Unngå brenning.	Håndter næringsavfall på en forsvarlig måte.	Følge opp og behandle ulovlig brenning, forsøplingssaker og ulovlig lagring av brukte gjenstander.

Delmål 3

Redusere utslipp av miljøgifter i naturen

Miljøgifter finnes i hudpleieprodukter, leketøy, klær, møbler, mat, elektronikk og andre hverdagsprodukter. De kan blant annet ødelegge evnen til å få barn, endre DNA, virke kreftfremkallende og påvirke hormonbalansen. Barn har ofte høyere eksponering for miljøgifter enn voksne.

Tips til innbyggerne	Forventninger til næringslivet	Tiltak kommunen skal gjøre
Ta miljøvennlige valg for å unngå eksponering av miljøgifter; FHI.no Framtiden.no	Unngå produkter med miljøgifter; Miljodirektoratet.no	Bruke miljømerkede produkter der dette er praktisk mulig. Gjennomføre informasjonskampanjer slik at forbrukerne får kjennskap til miljøskadelige stoffer som finnes i hverdagsprodukter.

Indikatorer for å måle utviklingen

- Antall kunstgressbaner med miljøvennlig innfyll
- Mengden landbruksplast som er innlevert